

SAĞLIKTA EŞİTSİZLİKLER:

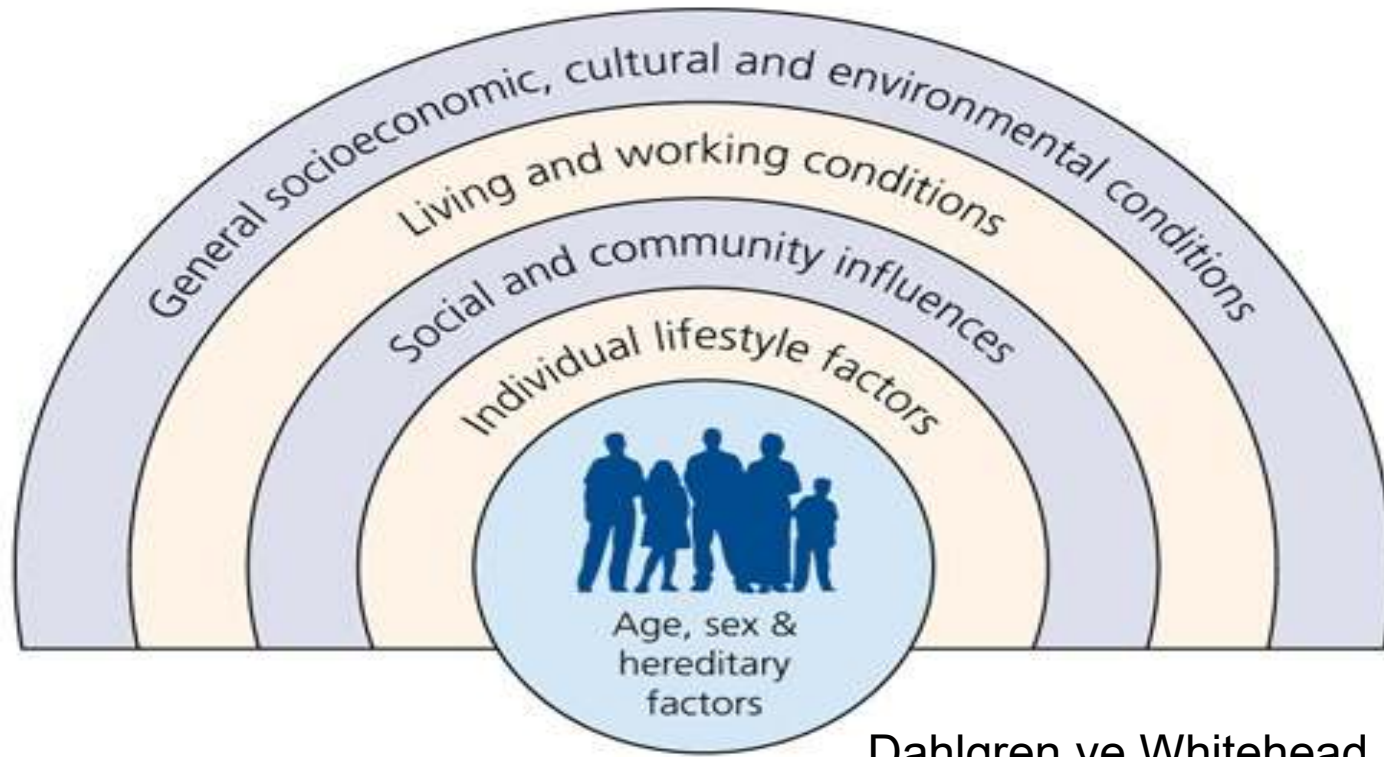
NEYİ, NEDEN, HANGİ
HEDEFLE KONUŞUYORUZ ?

İlker Belek

DSÖ sağlık tanımı (1948)

- Yalnızca hastalığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik hali

Sağlığın temel belirleyicileri

Dahlgren ve Whitehead 1992

Sağlıkta eşitsizlik

- doğal değil toplumsal nedenlerden kaynaklanan;
- doğal nedenlerin ise ancak toplumsal nedenler dolayısıyla etki gösterebildiği; önlenemez nitelikli;
- önlenemez olduğu için de kabul edilemez nitelikte olan;
- bireysel değil, toplumsal bir bağlam içinde ele alınması, incelenmesi, savaşılmaya gereken;
- bu nedenle de tüm bu süreçte ekonomi, sosyoloji, politika gibi sağlık dışı disiplinlerin de katkısının gerektiği;
- yalnızca sosyal, politik ve ekonomik değil, aynı zamanda ahlaki bir sorun olarak da kavranması gereken;
- toplumsal gruplar arasındaki sağlık ve sağlık hizmeti kullanımıyla ilişkili farklılıklardır.

Sağlıkta eşitsizlik çeşitleri

I- Bireysel iyilik haline ilişkin sağlık eşitsizlikleri:

I-1- Sağlık düzeyindeki eşitsizlik:

I- 2- Sağlık hizmeti kullanımındaki eşitsizlik:

II- Toplumsal iyilik haline ilişkin eşitsizlikler:
Esas olarak gelir dağılımı eşitsizliğiyle ölçülür.

Sağlıkta eşitsizliklerin sosyoekonomik belirleyicileri

1- Eşitsizliklerin makro ölçekli belirleyicileri:

-Kapitalist üretim ilişkileri

-Emperyalist sistem

-Muhafazakar, dinsel toplumsal kurallar

Sağlıkta eşitsizliklerin sosyoekonomik belirleyicileri

2- Eşitsizliklerin mikro ölçekli belirleyicileri:

- Kişi başı ulusal gelir
- Ulusal gelirin toplumsal sınıflar arasında bölüşümü
- Ulusal gelirin sektörler arasında bölüşümü
- Ülkelerin politik yapısı
- Sınıfsal toplumsal yapı

Sağlıkta eşitsizliklerle mücadele

- 1- Mikro düzey: Eğitim, sağlıklı davranış kazandırma.
- 2- Mezo düzey: Sağlık sistemini kamulaştırmak, hizmete ulaşımı kolaylaştırmak.
- 3- Makro düzey: Temele-kapitalist üretim ilişkilerine-dinselleşmeye politik müdahale

Eşitsizlik: Gebeliği önleyici herhangi bir yöntem kullanmayan kadınlar (TNSA)

	1993	1998	2003	2008	2013
Kır-kent					
Oran	1.30	1.24	1.35	1.21	1.25
Doğu-batı					
Oran	2.01	1.97	1.63	1.63	1.56

		2003	2008	2013
BÖH (binde)	Toplam	29	17	13
	Kır/Kent	1.70	1.50	1.38
	Doğu/Batı	1.95	2.44	1.85
Modern yöntem %	Toplam	42.5	46.0	47.4
	Kent/Kır	1.36	1.18	1.23
	Batı/Doğu	1.46	1.29	1.44
2 Yaş tam aşılı %	Toplam	54.2	80.5	74.1
	Kent/Kır	1.72	1.19	1.18
	Batı/Doğu	1.81	1.32	1.13
Evde doğum %	Toplam	21.2	9.7	2.3
	Kır/Kent	2.48	3.78	6.9
	Doğu/Batı	5.62	8.24	345

Türkiye'nin insani gelişmedeki sırası ve performans puanı

(İlgili yıllara ait Human Development Report)

	İnsani gelişme puanında sırası	Performans puanı (Gelirdeki sıra-İGİ'deki sıra)
2005	94.	-18
2007	84.	-18
2009	79.	-16
2011	92.	-25 (Daha kötüler: Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Trinidad, Kuveyt, Umman, Gabon, Botswana, Güney Afrika, Gine, Butan, Angola)